

INLEIDING TOT DE BEKNOPTTE LEVENSSCHETSEN
VAN DE VOORNAAMSTE LETTERKUNDIGEN
VAN ENGELAND.

De naauwe betrekking, waarin de Engelsche vorsten, sedert Willem den veroveraar, tot Frankrijk stonden, en de honderdjarige oorlog met dit rijk, gevoegd bij de binnenlandsche onlusten, hadden op de Engelsche letterkunde zeer nadeelig gewerkt. Het eerste schoone tijdperk brak daarvoor aan, toen, omstreeks de zestiende eeuw, het huis van Tudor den Engelschen troon beklom, en de gedwongen gemeenschap met het buitenland werd verbroken.

Ofschoon Hendrik VIII despotisch regeerde en zelfs den dichter Thomas More deed ombrengen, dewijl deze zijne goedkeuring weigerde te hechten aan het doodvonnis van Anne Boleyn, kreeg onder hem de natie meer zelfstandigheid. De heerschzucht der vorsten had den naijver van den adel opgewekt, en terwijl beiden elkander in evenwigt hielden, haalde het volk ruimer adem. Onder Elisabeth geraakte de staat tot groot aanzien, en toen de geestdrift ten top steeg om 't gevaar, waarmede de onoverwinnelijke vloot dreigde, af te weren, deelden ook de letteren in de algemeene belangstelling.

Nadat Schotland en Engeland eene menigte nog geprezen balladen hadden voortgebracht, verrees Shakspeare, die met zijne onovertroffen werken het Engelsch tooneel verrijkte, terwijl in denzelfden tijd Ben Jonson, maar bovenal Spenser zich verdienstelijk maakten. Bevrijd van allen buitenlandschen invloed, ontwikkelden zij een echt nationaal

karakte
gelsche
volken
He
nen op
hadden
de scho
duivels
gospel i
schen di
Met d
die lan
tot eer
ontslot
ingetog
maakt
gebonden
werken
den Fran
betere ri
lem III,
Bill of
vorsten
Onder
Unie me
schiep D
de Eng
prozasuk
en laten
zoodanig
jeugdige
bijzonder
Na der
van Han
golskens
der Room
de natie

karakter in hunne geschriften, iets waardoor zich de Engelsche letterkunde in 't algemeen boven die van andere volken onderscheidt.

Het tooneel geraakte geheel in verval toen de Puriteinen op 't kussen waren geraakt, en hun Koning Karel I hadden omgebragt (1649). In hun dollen ijver kreten zij de schoone kunsten en wetenschappen voor werken des duivels uit, sloten de schouwburgen, verboden zelfs 't orgelspel in de kerken; doch begunstigten den republikeinsehen dichter Milton.

Met de herstelling der monarchie (1660) geraakte Dryden, die lang de wetgever op den Engelschen zangberg bleef, tot eer en aanzien; de schouwburgen werden wederom ontsloten, en de overdrevene gestrengheid en uiterlijke ingetogenheid, welke onder de republiek hadden geheerscht, maakten nu plaats voor eene buitensporige losheid en ongebondenheid. Deze geest straalt ten zeerste door in de werken der tooneeldichters van dien tijd, welke geheel den Franschen smaak volgden. Maar er kwam weér eene betere richting toen, onder het koningschap van onzen Willem III, de Engelsche natie zich door den zoogenoemden *Bill of Rights* (1689) voor altijd tegen de dwingelandij der vorsten zag gewaarborgd.

Onder de regeering van Koningin Anna, die door de Unie met Schotland beide landen tot een geheel vereenigde, schiep Daniel Defoe den Engelschen roman en ontstonden de *Essayisten*, die in tijdschriften min of meer beknopte prozastukken leverden, waarin zij den mensch in zijn doen en laten voorstelden en treffend de zeden schilderden. Als zoodanig muntten Addison en Steele uit, boven wie hun jeugdige vriend Pope als dichter uitblonk, terwijl Swift bijzonder gelukkig het proza beoefende.

Na den dood van Koningin Anna (1774) werd door 't huis van Hanover, dat nu den troon besteed, de vrijheid van godsdienst verzekerd tegen de Jacobieten of voorstanders der Roomsche godsdienst, en opende zich een tijdvak, waarin de natie adem kon scheppen, na de langdurige binnenland-

sche onlusten en buitenlandsche oorlogen. Maar terwijl handel en scheepvaart bloeiden, verviel het volk tot eene dierlijke ongebondenheid, waartegen de *Methodisten* zich verhieven, die in een ander uiterste vervielen, langs straten en wegen bekering predikten, maar toch daardoor voor velen weldadig werkten. De hoogere standen, hoezeer ook overgegeven aan weelde en genot, bleven evenwel prijs stellen op de letteren, en geen Engelschman kon zich beschaafd rekenen, die niet te Oxford of Cambridge had gestudeerd. In dezen tijd leefden de dichters Thomson en Young, de romanschrijver en dichter Goldsmith, de humorist Sterne, de geschiedschrijver Hume enz.

Kort voor 't einde der achttiende eeuw was men minder gelukkig in de voortbrengselen der poëzij, doch werden de werken van Shakspeare uit het stof gehaald en op nieuw naar waarde geschat. Ook brak voor de Engelsche letterkunde een geheel nieuw en glansrijk tijdvak aan, toen de natie in geestdrift geraakte door de wel met tusschenpoozen, doch tevens hardnekkig gevoerde oorlogen met Frankrijk, en deze glansrijk ten einde bragt. De dichtstukken van Byron, Cowper, Coleridge en anderen verwierven alom bewondering, terwijl Walter Scott eerst als dichter en daarna als romanschrijver geheel Europa boeide.

Geliefde

Deze
van Lo
betrekk
Hij st
waar hi
ingeschr
ter in d
had hij
later als
Londen
Hier
meer a
geschie
Spenser
de daari
ney aan
Onder h
roep de
gij niet
Door
Graaf va
zaken v
geboren
Na zij
geboord